

บทที่ 3

โครงสร้างทาง เศรษฐกิจ-สังคมและการ เมืองของ เชียงราย

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงโครงสร้างทาง เศรษฐกิจและสังคมและการ เมืองของ จังหวัด เชียงราย โดยทั่วไป ว่าเป็นปัจจัยมีส่วน เอื้ออำนวยต่อการผลักดันให้บุคคล เข้าสู่ การเมืองระดับนักรการเมืองประเภทและระดับต่าง ๆ ได้อย่างไร เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจและสังคมมีส่วน เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กันกับแรงจูงใจของนักรการเมืองในการ เข้าสู่การเมืองระดับต่าง ๆ อย่างแยกไม่ออก เพื่อที่จะได้ทราบถึงแรงจูงใจของนักรการเมืองจังหวัด เชียงรายในการ เข้าสู่การเมือง ควรที่จะกล่าวถึงสภาพโดยทั่วไป ไปทาง เศรษฐกิจและสังคมของจังหวัด เชียงราย เพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

ก. โครงสร้างทาง เศรษฐกิจของจังหวัด เชียงราย

จังหวัด เชียงราย เป็นจังหวัดที่มีประชาชนประกอบอาชีพด้าน เกษตรกรรม เป็นส่วนใหญ่มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 168,622 ครัวเรือนหรือร้อยละ 80.83 ของครัวเรือนทั้งหมด ดังนั้น การไหวตัวขึ้นลงของภาวะ เศรษฐกิจจึงขึ้นอยู่กับสินค้าทางการเกษตรเป็นสำคัญ¹ อาจกล่าวได้ว่าโครงสร้างทาง เศรษฐกิจของจังหวัด เชียงรายขึ้นอยู่กับภาคเกษตรกรรม เป็นหลัก ภาคอุตสาหกรรม เป็นรองและภาคพาณิชย์กรรมเป็นตัว เสริมดังจะกล่าวในรายละเอียดในประเด็นต่อไป

1) ภาคเกษตรกรรม

ประชากรจังหวัด เชียงราย ส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 80 ประกอบอาชีพ

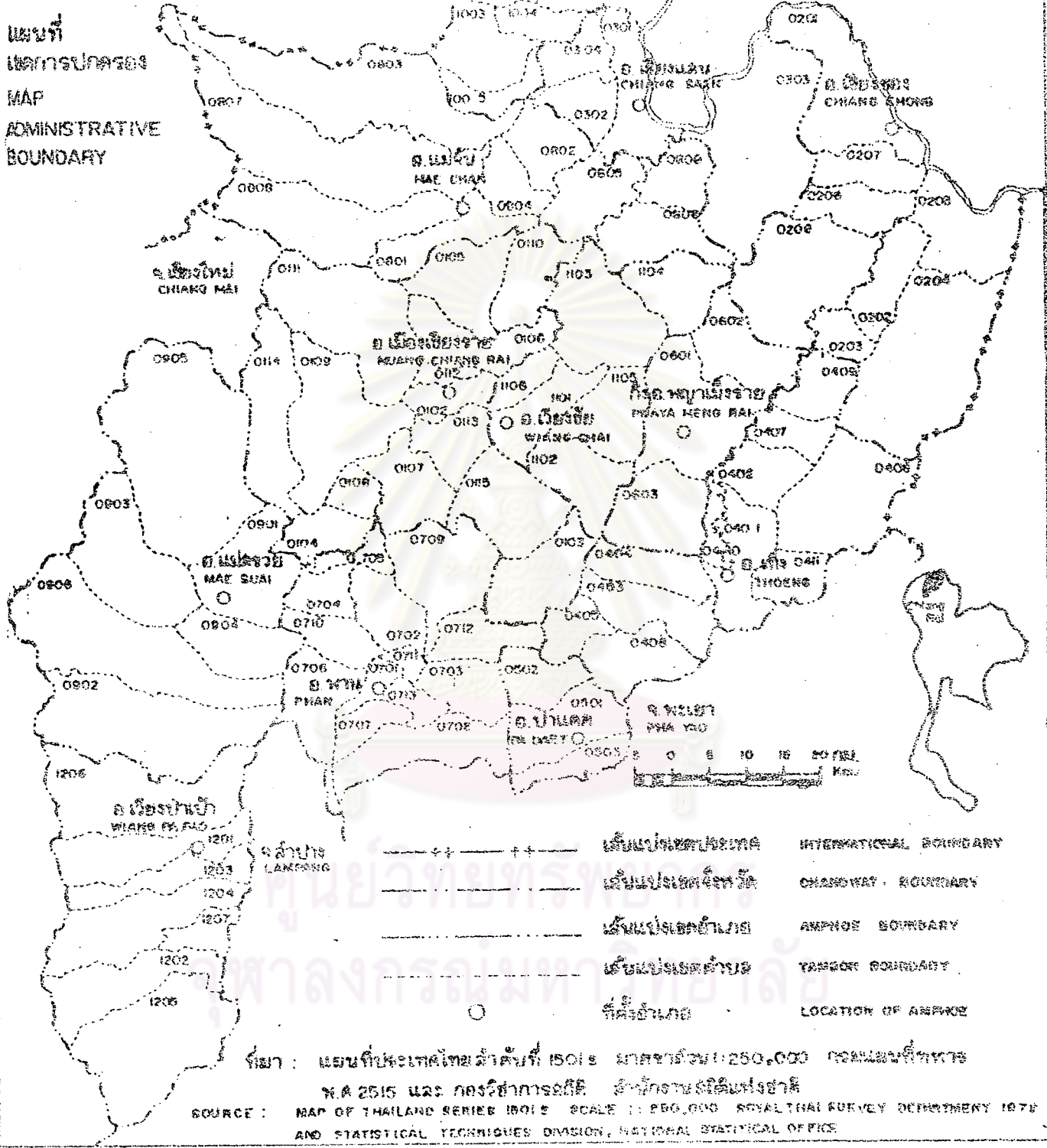
1

แผนที่จังหวัดเขียงราย

สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาชนสหภาพ
THE SOCIALIST REPUBLIC OF THE UNION OF BURMA

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
THE LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC

แผนที่
เขตการปกครอง
MAP
ADMINISTRATIVE
BOUNDARY

ที่มา : แผนที่ประเทศไทยลำดับที่ 1501:8 มาตราส่วน 1:250,000 กรมแผนที่ทหาร
 N.A. 2515 และ กองวิชาการสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 SOURCE : MAP OF THAILAND SERIES 1501:8 SCALE 1:250,000 ROYAL THAI SURVEY DEPARTMENT 1978
 AND STATISTICAL TECHNIQUES DIVISION, NATIONAL STATISTICAL OFFICE

เกษตรกรรมได้แก่การทำนา ทำไร่ และรองลงมาคือ การประกอบอาชีพทางด้านอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมการค้าอื่น ๆ ถ้าหากจะมองภาพรวมถึงโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัด เชียงราย โดยทั่วไปแล้วจังหวัด เชียงรายนับว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีฐานะทางด้านเศรษฐกิจค่อนข้างจะดีในภาคเหนือจะเห็นได้จาก สถิติการจัด เก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเท่ากับ 62.5 ล้านบาท ภาษีเงินได้นิติบุคคล 12.8 ล้านบาท ภาษีการค้า 30.7 ล้านบาท และอากรค่าปรับอื่น ๆ ถือเป็นรายได้ของรัฐอีกประมาณ 4.4 ล้านบาท ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะจังหวัด เชียงราย เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอู่ข้าวอู่น้ำ สามารถผลิตข้าวส่งไปเลี้ยงจังหวัดใกล้เคียงมาโดยตลอดจนได้ชื่อว่า "กระตูกสันหลังแห่งลานนา" และอีกประการหนึ่งอาจจะ เป็น เพราะในปัจจุบันมีนักธุรกิจเข้ามาลงทุนทำธุรกิจในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น¹

พืชที่ปลูกมากที่สุดในจังหวัด เชียงรายได้แก่ ข้าว โดยเฉพาะข้าวเหนียว ปลูกกันเป็นพืชหลัก รองลงมาคือข้าวเจ้า ซึ่งมักปลูกคู่กันไป นอกจากนั้นเป็นพืชไร่ต่าง ๆ เช่น ข้าวโพด ถั่วลิสง ยาสูบ กระเทียม หอมแดง มันสำปะหลัง และพืชผักสวนครัวตามลำดับดังนี้คือ ข้าว, ข้าวโพด, ถั่วลิสง, ถั่วเหลือง, ถั่วเขียว, กระเทียมและสิ้นจี

เกษตรกรประกอบอาชีพทำนาทำไร่ โดยการปลูกข้าวเหนียวเป็นส่วนใหญ่ ถึงประมาณร้อยละ 90.93 ซึ่งนับว่าจังหวัด เชียงราย เป็นจังหวัดที่เป็นอู่ข้าวอู่น้ำในภาคเหนือ นอกจากนี้ยังมีพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่มีชื่อเสียงและทำรายได้ให้แก่จังหวัด เชียงรายในแต่ละปีไม่น้อยได้แก่สิ้นจี ลำไย นอกนั้นยังมีพืชไร่ต่าง ๆ ได้แก่ข้าวโพด ยาสูบ ถั่วเหลือง ลำไย มะม่วง เป็นต้น มูลค่ารวมของพืชหลักและพืชเศรษฐกิจของจังหวัด เชียงรายมีมูลค่าประมาณ 1,953,244,665.00 ล้านบาท²

1

กระทรวงมหาดไทย, ประวัติมหาดไทยในส่วนภูมิภาคจังหวัด เชียงราย,

(กรุงเทพฯ : ปิ่นเกล้าการพิมพ์, 2527), หน้า 8.

2

สำนักงานเกษตรจังหวัด เชียงราย รายงานประจำปี 2528 เอกสารอัดสำเนา

จังหวัด เชียงรายมีแหล่ง เพาะพันธุ์ปลา ประชาชนมีอาชีพ เลี้ยงสัตว์น้ำจืด ในทุกอำเภอ ในพื้นที่ทั้งหมด 3,658,928 ตารางเมตร จำนวน 2,987 บ่อ จำนวน 1,979 ราย ปริมาณสัตว์น้ำจืดที่เลี้ยงมีทั้งสิ้น 590,378 กิโลกรัม เป็นสัตว์น้ำจืด ประเภทปลานิลมากถึง 142,783 กิโลกรัม

2) ภาคอุตสาหกรรม

การอุตสาหกรรมมีความสำคัญต่อภาวะ เศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าของจังหวัด เชียงราย เป็นอย่างมาก เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัด เชียงราย มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่ามากมาย ซึ่งมีทั้งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดย่อม

จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัด เชียงรายมีจำนวนทั้งสิ้น 1,351 โรง จำนวนแรงงาน 4,959 คน และจำนวนเงินทุน 568,504 ล้านบาท¹

เมื่อจำแนกโรงงานอุตสาหกรรม เมื่อแยกประเภทและจะให้โรงสีข้าว 1,123 โรง มีเงินทุนหมุนเวียน 276,295 ล้านบาท โรงบ่มใบยาสูบ 83 โรง มีเงินทุน 120,280 ล้านบาทและมีแรงงาน 1,475 คน นอกจากนั้นยังมีโรงงานประเภทอื่นอีก 145 โรง มีเงินทุน 171,929 ล้านบาท และมีแรงงาน 1,275 แรง²

3) การเงินของจังหวัด เชียงราย

ปริมาณเงินหมุนเวียนที่ผ่านคลังจังหวัด เชียงรายมีงบประมาณ 2527 มีรายละเอียดดังนี้³

1 เรื่องเดียวกัน.

2 เรื่องเดียวกัน.

3 จังหวัด เชียงราย, เชียงราย 27, หน้า 51.

รายรับ

- รายได้แผ่นดิน	260,901,805.89	บาท
- อื่น ๆ ก.ธนาคารพาณิชย์	3,096,510,048.31	บาท
ข. เงินนอกงบประมาณ	537,047,737.50	บาท

รายจ่าย

- รายจ่ายงบประมาณ	1,385,428,450.88	บาท
- รายจ่ายอื่น ๆ ก.ธนาคารพาณิชย์	2,749,441,214.72	บาท
ข. เงินนอกงบประมาณ	1,044,418,642.45	บาท

การหมุนเวียนของกระแสการเงินในจังหวัด เชียงราย จัดว่าอยู่ในอันดับสูงประมาณ 15-20 พันล้านบาท แม้ว่าภาวะการเงินรอบบ้านจะถูกกระทบกระเทือนอย่างไรก็ตาม จังหวัดเชียงร่ายยังรักษาสถานะทางการเงินไว้ได้อย่างมั่นคง ถ้าหากจะดูจากรายได้เปรียบ เทียบทั้งที่อยู่ในความรับผิดชอบของสรรพากรจังหวัด และองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือหน่วยงานที่มีรายได้ใด ๆ ก็ตาม ย้อนหลังประมาณ 3 ปี จะพบยอดรายได้ของจังหวัด เชียงราย เพิ่มขึ้นทุกปี เช่น ภาษีเงินได้ของบุคคลธรรมดาหรือภาษีการค้า

สภาพ เศรษฐกิจและการเงินของจังหวัด เชียงราย จังหวัด เชียงราย เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ และมีความมั่นคงทางด้าน เศรษฐกิจจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัด เชียงรายมีพื้นที่ เพาะปลูกหรือทำการ เกษตรที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก ประชาชนส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 80 กว่า มีอาชีพเกษตรกรรมและ เกษตรกรของจังหวัด เชียงรายสามารถปลูกข้าวได้ประมาณปีละ 7 แสนตัน ข้าวที่ปลูกในจังหวัด เชียงรายมีทั้งข้าวเหนียวข้าวเจ้า และข้าวที่ปลูกในจังหวัด เชียงรายสามารถส่งไปขายทั้งในและนอกประเทศ สามารถนำเงินมาสู่จังหวัด เชียงราย เป็นอันดับหนึ่ง

กล่าวโดยสรุป สถานะภาวะ เศรษฐกิจของจังหวัด เชียงราย โดยทั่วไปมีความมั่นคง อุดมสมบูรณ์อยู่ในระดับสูงและกระแสการหมุนเวียนทางการเงินของจังหวัด เชียงรายอยู่ในระดับสูง เช่น เดียวกัน ถ้าหาก เปรียบ เทียบกับจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียง

ระดับเดียวกัน เช่น จังหวัดลำปาง ลำพูน แพร่และน่าน ยกเว้นจังหวัด เชียงใหม่

การที่มีสภาพ เศรษฐกิจของจังหวัดมีความพร้อมในหลาย ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็น ด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม บัณฑิตดังกล่าว เหล่านี้อาจจะส่งผล เอื้ออำนวยต่อการผลักดันให้บุคคลเข้าสู่การ เมือง ระดับนักรการเมืองระดับต่าง ๆ ซึ่ง จะได้วิเคราะห์ในหัวข้อที่ว่า การเข้าสู่การ เมืองของนักรการเมืองจังหวัด เชียงรายระดับ ต่าง ๆ ต่อไป

ข. สภาพทางสังคมของจังหวัด เชียงราย

จังหวัด เชียงรายตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทย มีอาณา เขตติดต่อกับต่างประเทศถึง 2 ประเทศ คือประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่าและ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีประชากรจากการสำรวจของจังหวัด ที่ส่งไปยังกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ประจำเดือนกันยายน 2528 มี จำนวน 984,915 คน โดยแยกเป็นชาย 499,981 คน และหญิง 484,934 คน¹

1. ลักษณะประชากรของจังหวัด เชียงราย

ประชาชนในจังหวัด เชียงราย เป็นคนพื้น เมืองท้องถิ่นหรือ เรียกตัวเอง ว่า "คนเมือง" ส่วนหนึ่งย้ายมาจากจังหวัดใกล้เคียงทางภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน เป็นต้น²

นอกจากนี้ยังมีประชากรส่วนหนึ่งที่ย้ายมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เข้า มาตั้งถิ่นฐานในเขตอำเภอเวียงชัย อำเภอเทิง และกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ที่มี

¹ ที่ทำการปกครองจังหวัด เชียงราย, รายงานสถิติจำนวนราษฎรประจำ เดือน กันยายน 2528. (เอกสารทางราชการ)

² มหาดไทย, กระทรวงมหาดไทย, แผนพัฒนาจังหวัด เชียงราย 2525-2529, (กรุงเทพฯ : บริษัทไทยกรุ๊ปจำกัด, 2524), หน้า 2.

สภาพคล้ายถิ่นกำเนิดของตน¹ นอกจากประชากรที่อาศัยอยู่ตามพื้นที่ราบแล้ว ยังมีชาว
 ไทยภูเขาอีกจำนวนหนึ่งที่อาศัยอยู่ตามบริเวณเชิงเขาและที่สูงกระจายอยู่ตามอำเภอ
 ต่าง ๆ ของจังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เป็นพวกมูเซอ เย้า อีกอ๋อ ม้ง กะเหรี่ยง ลีซอ
 และลัวะ รวมทั้งสิ้นประมาณ 46,000 คน และยังมีพวกจีนฮ่ออพยพประมาณ 8,000 คน
 และผู้พลัดถิ่น สัญชาติพม่าอีกประมาณ 13,000 คน นอกจากชนชาติไทยแล้ว จังหวัด
 เชียงรายยังมีชนชาติต่าง ๆ อาศัยปะปนอยู่มากมาย เป็นคนพื้นเมืองท้องถิ่น หรือนอก
 จากนั้นยังมีกองทหารจีนคณะชาติกองพลที่ 93 (พลัดถิ่น) เค.เอ็ม.ที. มีจำนวน 5,000
 คน²

นอกจากนี้ จังหวัด เชียงราย ยังมีชนกลุ่มน้อยและชาวเขาที่ตกหล่นบัญชี
 สำรวจอยู่ในระหว่างดำเนินการประมาณ 50,000 คน จำนวนชนกลุ่มน้อยคิดเฉลี่ย
 ประมาณร้อยละ 10 ของประชากร จังหวัด เชียงราย³

2. ลักษณะการรวมกลุ่มประชากรของจังหวัด เชียงราย

การรวมกลุ่มมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง
 เมืองในระบบประชาธิปไตยไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มอาชีพ
 ต่าง ๆ ล้วนมีความสำคัญในการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองในฐานะให้การสนับสนุน
 นักการเมืองหรือเข้าสู่การเมืองในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชนระดับต่าง ๆ

2.1 กลุ่มกิจกรรม

ในชุมชนระดับตำบล หมู่บ้าน จะมีการรวมกันทำกิจกรรม มีทั้ง

¹ จังหวัด เชียงราย, เชียงราย 27, หน้า 17.

² สำนักงานจังหวัด เชียงราย, รายงานสรุปข้อมูลจังหวัด เชียงราย, 2528
 (อัดสำเนา), หน้า 7.

³ สำนักงานจังหวัด เชียงราย, รายงานสรุปข้อมูลจังหวัด เชียงราย, 2528,
 หน้า 7. (อัดสำเนา)

กลุ่ม เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้มีบทบาทและมีความสำคัญแตกต่างกันออกไป บางกลุ่มจัดตั้งขึ้นมาโดยหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการฝึกอบรมจัดตั้งกลุ่ม

จังหวัดเชียงรายมีกลุ่มกิจกรรม รวม 4,264 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแม่บ้าน 470 กลุ่ม กลุ่มเยาวชนหนุ่มสาว 651 กลุ่ม กรรมการพัฒนาหมู่บ้าน 898 คณะ ลูกเสือชาวบ้าน 213 กลุ่ม ทส.ปช. 116 กลุ่ม กลุ่มศรัทธาวิวัฒนาการ 1,600 กลุ่ม¹

2.2 กลุ่มอาชีพและการประกอบอาชีพ

จังหวัด เชียงราย ประกอบด้วยกลุ่มอาชีพ 1,369 กลุ่มที่สำคัญ ได้แก่ สหกรณ์ 330 กลุ่ม กลุ่มลูกค้า ชกส. 718 กลุ่ม กลุ่มเกษตร 76 กลุ่มออมทรัพย์ 73 กลุ่ม กลุ่มยุวเกษตร 54 กลุ่ม และกลุ่มอาชีพอื่น ๆ 88 กลุ่ม²

3. การวัดระบบการศึกษาของจังหวัด เชียงราย

จังหวัด เชียงรายจัดระบบการศึกษาครบทุกระดับตั้งแต่ก่อนวัย เรียนไปจนถึงระดับอุดมศึกษา อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงอื่น ๆ มีโรงเรียนกระจายออกไปตามชุมชนต่าง ๆ ทั่วทุกตำบล รวมจำนวน 869 โรงเรียน³ ขนาดโรงเรียนในจังหวัด เชียงรายโดยเฉลี่ย 1 โรงเรียนจะมีนักเรียนประมาณ 201 คน นับว่าอยู่ในระดับมาตรฐานพอสมควร ประชากรที่สามารถอ่านออกเขียนได้และจบการศึกษาภาคบังคับ คิดเฉลี่ยร้อยละ 90 ของประชากรทั้งหมด⁴

¹ กระทรวงมหาดไทย, แผนพัฒนาจังหวัด เชียงราย 2525-2529, หน้า 1-17.

² แผนพัฒนาจังหวัด เชียงราย. 2525-2529, หน้า 18.

³ จังหวัด เชียงราย, เชียงราย 27, หน้า 53.

⁴ เรื่องเดียวกัน.

โรงเรียนมหาดเล็กที่มีนักเรียนจำนวนต่ำกว่า 80 คน มีอยู่ประมาณ 120 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนอยู่ตามชนบททุรกันดารและบนภูเขาส่วนใหญ่โรงเรียนเหล่านี้ยังอยู่ในความรับผิดชอบของกรมประชาสงเคราะห์และกองตำรวจ ซึ่งเข้าไปดำเนินการเพื่อผลทางด้านจิตวิทยาและความมั่นคง เมื่อประชาชนในถิ่นทุรกันดารและชาวเขาเหล่านี้มีที่ทำมาหากินเป็นหลักแหล่ง เล็กจะมีการโอนโรงเรียนไปสังกัดหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาโดยตรงต่อไป

จากการสำรวจนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับในจังหวัด เชียงรายจำนวน 23,272 คน พบว่า มีนักเรียนสามารถเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาประมาณร้อยละ 31 ที่เหลืออีกร้อยละ 69 ออกไปรับจ้างทำงานร้อยละ 12 และช่วยผู้ปกครองทำงานร้อยละ 88¹

ปัจจุบันจังหวัด เชียงราย มีโรงเรียนวิทยาลัยที่เปิดสอนระดับอาชีวศึกษาอยู่ 5 แห่ง เปิดสอนตั้งแต่ระดับอาชีวศึกษาตอนต้น จนถึงระดับปริญญา นับว่าจังหวัด เชียงราย เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือที่มีมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับสูง เปรียบกับจังหวัดใกล้เคียงและอยู่ระดับเดียวกัน.

จากข้อมูลทางด้านสังคมและการศึกษาของจังหวัด เชียงรายที่นำมา เสนอข้างต้นจะพบว่า ประชากรของจังหวัด เชียงรายมีความแตกต่างกันทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม นอกจากจะมีความแตกต่างดังกล่าวข้างต้น ประชากรของจังหวัด เชียงรายยังมีการรวมกลุ่มกระทำการร่วมกันหรือกลุ่มอาชีพอาชีวะเป็นจำนวนมาก การที่ประชากรของจังหวัด เชียงรายมีการรวมกลุ่มกันเป็นจำนวนมาก เช่นนี้ เป็นตัวชี้ระดับจิตสำนึกการมีส่วนทางการเมืองหรือกลุ่มจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้นำกลุ่มเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับนักรการเมืองระดับต่าง ๆ กัน ซึ่งจะได้กล่าวในประเด็นการเข้าสู่การเมืองของนักรการเมืองจังหวัด เชียงรายระดับต่าง ๆ ต่อไป

การจัดระบบการศึกษาและสถาบันการศึกษาในจังหวัด เชียงรายมีส่วน เกี่ยวข้องกับการ เรียนรู้ของนักการเมือง ในส่วนที่สถาบันการศึกษาได้ฝึกอบรมหรือกระตุ้นให้นักการเมืองของจังหวัด เชียงราย ได้มีความรู้ความ เข้าใจสภาพแวดล้อมทางด้าน เศรษฐกิจ สังคมการเมืองของท้องถิ่นและของประเทศ ดังนั้น สถาบันการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาจึง เป็นการวัดระดับการ เข้าสู่การเมืองของนักการเมืองจังหวัด เชียงรายซึ่งจะวิเคราะห์โดยละเอียดต่อไป

ค. สภาพทางการเมืองของจังหวัด เชียงราย

การที่จะทราบถึงสภาพหรือบรรยากาศทางการเมืองของจังหวัด เชียงราย จำเป็นที่ เราจะต้องศึกษาถึงการไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนโดยจะชี้ให้เห็นระดับการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นโดยจะพิจารณาถึงพฤติกรรม การไปลงคะแนน เสียง เลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี พ.ศ. 2526 และการ เลือกตั้งสมาชิกสภา เทศบาลและสมาชิกสภาจังหวัด เมื่อปี พ.ศ. 2528

นอกจากจะศึกษาถึงพฤติกรรม การไปลงคะแนน เสียง เลือกตั้งของประชาชนในแต่ละครั้งแต่ละระดับแล้วจะได้ศึกษาถึงการ เข้าสู่การเมืองของนักการเมืองแต่ละคนและแต่ละระดับว่านักการเมืองของจังหวัด เชียงรายมีคุณลักษณะหรือลักษณะเด่น ๆ ในการเข้ามาสู่การเมืองของนักการเมืองมีอะไรบ้างจะยึดกรอบสภาพโครงสร้างทาง เศรษฐกิจและสังคม เป็นตัวแบบในการศึกษานักการเมืองหรือกลุ่มนักการเมืองแต่ละคนแต่ละกลุ่มว่ามีอาชีพ การศึกษาหรือจำนวนครั้งที่ลงสมัครรับ เลือกตั้งโดยจะ เริ่มศึกษานักการเมืองระดับชาติคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ลงสมัครรับ เลือกตั้งและได้รับ เลือกตั้ง เมื่อปี 2526 และนักการเมืองระดับท้องถิ่นคือสมาชิกสภา เทศบาล และสมาชิกสภาจังหวัด ที่ลงสมัครรับ เลือกตั้งและได้รับ เลือกตั้ง เมื่อปี 2528 ซึ่ง เป็นการ เลือกตั้งครั้งล่าสุด เป็นลำดับต่อไป

1. มติดการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัด เชียงราย

จังหวัด เชียงราย เป็นจังหวัดหนึ่งที่ประชากรที่มีสิทธิ เลือกตั้งมาจากจังหวัดหนึ่งและมีพื้นที่การปกครองถึง 10 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ แบ่งเขตการ เลือกตั้งออกเป็น 2 เขต และในปี 2529 เพิ่มเขตการ เลือกตั้งออกเป็น 3 เขต มีสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรได้ 6 คน สมาชิกสภาเทศบาล 18 คน และมีสมาชิกสภาจังหวัด 30 คน จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 499,463 คน¹ (ข้อมูล เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2528)

ประชาชนจังหวัด เชียงรายส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกที่อาศัยอยู่ตาม บริเวณพื้นราบและในเขตพื้นเมืองต่าง ๆ จะมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการเมืองดีขึ้น โดยเฉพาะการเมืองในระดับประชาธิปไตย ทั้งนี้จะเห็นได้จากสถิติข้อมูลการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเก่า ๆ จะพบว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่ว่า จะเป็นการเลือกตั้ง กรรมการสุขาภิบาล สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาจังหวัดและ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ล้วนปรากฏตัวเลขผู้ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในเกณฑ์ สูงกว่าร้อยละ 50 ทุกครั้ง² เมื่อการเลือกตั้งทั่วไป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อมี พ.ศ. 2522 และ 2526 สถิติผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเกินกว่าร้อยละ 50 กล่าวคือ ในปี 2522 มีราษฎรที่มีสิทธิเลือกตั้ง 421,005 คน และมีผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 263,236 คน คิดเป็นร้อยละ 62.52 และในปี 2526 มีราษฎรที่มีสิทธิเลือกตั้ง 496,794 คน มีผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 293,728 คน คิดเป็น ร้อยละ 59.14 ลดลงจากเดิมร้อยละ 3.38

เมื่อกรรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ประกาศให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาจังหวัดพร้อมกันทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2523 มีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง 145 คน สภาจังหวัดเชียงรามีสมาชิกได้เพียง 30 คน ในการเลือกตั้งครั้งนี้ มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 441,045 คน และมาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งถึง 195,231 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 44.19 และได้เป็นอันดับ 2 ของประเทศ ในจำนวนจังหวัดที่มีประชาชนมาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุด รองจากจังหวัด

1

สำนักงานผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่นจังหวัด เชียงราย, ข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ 2528 (เอกสารราชการรายงาน, กระทรวงมหาดไทย)

2

สำนักงานผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่นจังหวัด เชียงราย, สรุปผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี 2523 (เอกสารอัดสำเนา)

พัทลุง (44.34%)¹

จากตัวเลขแสดงจำนวนผู้ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในแต่ละครั้งแต่
ละระดับจะพบว่า การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนหรือจำนวนนัก
การเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้งก็อยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าประชาชนจังหวัด
เชียงรายมีการตื่นตัวทางการเมืองและต้องการมีส่วนร่วมในทางการเมืองอยู่ในระดับ
สูงพอสมควร ทั้งนี้อาจพิจารณาได้จากสถิติการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของ
ประชาชนครั้งล่าสุดในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี 2526 การเลือกตั้ง
สมาชิกสภาเทศบาลและสมาชิกสภาจังหวัดครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2528 จำนวนผู้ใช้
สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลคิดเป็นร้อยละ 35.11 เมื่อปี
2528 คิดเป็นร้อยละ 42.26 เพิ่มจากปี 2523 ถึงร้อยละ 7.15 และการไปลง
คะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดจำนวน 2 ครั้งในปี พ.ศ. เดียวกัน พบว่า
ประชาชนจังหวัดเชียงรายไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดเมื่อปี 2523 คิด
เป็นร้อยละ 44.19 และเมื่อปี 2528 คิดเป็นร้อยละ 71.58 เพิ่มจากปี 2523
ถึง 27.39 (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 3.1)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1

สำนักงานผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น จังหวัด เชียงราย, สรุปผลการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาเชียงราย ปี 2523. (เอกสารโรเนียว)

ตารางที่ 3.1 การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและ
สมาชิกสภาจังหวัดเมื่อปี พ.ศ. 2523 และ 2528

ปี พ.ศ.	ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (คน)	ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง (คน)	คิด เป็นร้อยละ
<u>กรณี สท.</u>			
2523	20,687	7,261	35.11
2528	22,903	9,634	42.26
<u>กรณี ส.จ.</u>			
2523	441,844	195,231	44.19
2528	499,463	357,544	71.58

จากตารางดังกล่าวข้างต้นปรากฏว่า ในแต่ละครั้งแต่ละระดับที่มีการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นกรณีเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลในปี 2523 และปี 2528 หรือกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดในปี 2523 และปี 2528 พบว่า ประชาชนจังหวัด เชียงรายที่มีสิทธิเลือกตั้งได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มมากขึ้น ในแต่ละครั้งแต่ละระดับที่มีการเลือกตั้ง

การไปใช้สิทธิลงคะแนนเพิ่มมากขึ้นของประชาชนเป็นตัวชี้ถึงระดับการตื่นตัวทางการเมือง หรือการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองระดับนักรการเมืองสูงไปด้วย

การที่ประชาชนมีการตื่นตัวทางการเมือง และเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับค่อนข้างสูง ทำให้ประชาชนที่มีแรงจูงใจสูง มีทรัพยากรมากหรือมีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมสูงจะเข้าสู่การเมืองระดับต่าง ๆ สูงตามไปด้วย ซึ่งจะได้ศึกษา

การเข้าสู่การเมืองของนักการเมืองระดับต่าง ๆ ว่านักการเมืองในแต่ละระดับมีนัยแตกต่างกันอย่างไร โดยจะศึกษาถึงอาชีพ วุฒิการศึกษา จำนวนครั้งที่สมัครรับเลือกตั้งและการเข้ามาในแต่ละระดับของนักการเมืองและปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจ และสังคมที่มีส่วนผลักดันให้บุคคล เข้าสู่การเมืองน้อย เพียงใด

2. มิตติการ เข้าสู่การเมืองของนักการเมืองระดับต่าง ๆ

เพื่อจะได้ทราบถึงบรรยากาศทางการเมือง และการเข้าสู่การเมืองของนักการเมืองจังหวัด เชียงราย ในแต่ละระดับและแต่ละบุคคล จำเป็นที่จะต้องศึกษา นักการเมืองระดับต่าง ๆ ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในแต่ละครั้งว่า นักการเมืองที่เป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด และสมาชิกสภาเทศบาลมีความแตกต่างกันอย่างไร ในการเข้ามาสู่การเมือง โดยจะศึกษาถึงการเลือกตั้งแต่ละครั้ง โดยจะเริ่มศึกษา การเข้าสู่การเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด และสมาชิกสภาเทศบาล เป็นลำดับไป

2.1 มิตติการ เข้าสู่การเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การเข้าสู่การเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด เชียงรายจะศึกษาการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อปี 2526 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งครั้งใหญ่ ในการเลือกตั้งครั้งนั้นจังหวัด เชียงรายแบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 2 เขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 มีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง จำนวน 21 คน และในเขตเลือกตั้งที่ 2 มีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง จำนวน 19 คน (ดูจากตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 จำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้ไปใช้สิทธิ

ทั้ง 2 เขต เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2526

เขตเลือกตั้ง ที่ 1	จำนวนผู้สมัคร	จำนวนสส. พึงมีได้	จำนวนผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง	จำนวนผู้ไปใช้ สิทธิเลือกตั้ง	คิดเป็น ร้อยละ
อ. เชียงแสน			23,346	15,615	66.88
อ. เชียงของ			29,985	19,345	64.51
อ. แม่จัน	21	3	54,152	32,292	59.63
อ. แม่สาย			36,603	20,817	56.87
อ. เมืองเชียงราย			115,789	60,806	52.51
รวม เขตที่ 1	21	3	259,875	148,875	57.28
เขตที่ 2					
อ. ป่าแดด			12,116	10,093	83.30
อ. แม่สรวย			22,816	16,084	70.49
อ. เวียงป่าเป้า	19	3	30,243	18,676	61.25
อ. พาน			72,677	43,199	59.44
กิ่ง อ. พญาเม็งราย			16,754	9,796	58.04
อ. เทิง			44,037	25,558	58.04
อ. เวียงชัย			38,276	21,517	56.22
รวม เขตที่ 2	19	3	496,794	293,798	61.17
รวมทั้งจังหวัด	40	6	496,794	293,798	59.14

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัด เชียงราย ศาลากลางจังหวัด เชียงราย

จากตารางที่ 3.2 จะพบว่า จำนวนผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้งทั้ง 2 เขต มีถึง 40 คน ในจำนวน 40 คนจะต้องได้รับเลือกตั้งเพียง 6 คน หรือ 1.7 คน เท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนน้อยแต่ผู้สมัครเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก

เมื่อศึกษาถึงอาชีพ วุฒิการศึกษาและจำนวนครั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะพบว่าในจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวน 40 คน มีผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย จำนวนถึง 15 คน รองลงมาเป็นอาชีพเกษตรกรมีเพียง 9 คน ต่ำสุดคืออาชีพพนักงาน สือพิมพ์มีเพียง 1 คน (ดูจากตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 อาชีพผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี 2526 (40 คน)

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ค้าขาย	15	37.50
เกษตรกร	9	10.00
ข้าราชการบำนาญ	4	7.50
รับจ้าง	3	5.00
นายแพทย์	3	7.50
ทนายความ	2	22.50
นักการเมือง	3	7.50
พนักงานสื่อพิมพ์	1	2.50
รวมทั้งหมด	40	100.00

ที่มา ปรับปรุงจากแบบรายการเลือกตั้งแบบ 1, ที่ทำการปกครองจังหวัด เชียงราย

เมื่อพิจารณาถึงอาชีพของผู้สมัครรับเลือกตั้งจากรายที่ 3.3 แล้วพบว่า นักการเมืองเพียงส่วนน้อยเท่านั้น (9 คน) ที่มาจากประชาชนส่วนใหญ่ของจังหวัด เชียงรายคือ เกษตรกร แต่ในขณะเดียวกัน นักการเมืองส่วนใหญ่ที่มาจากอาชีพพ่อค้านักธุรกิจ เป็นประชาชนส่วนน้อยของจังหวัด ซึ่งเป็นนักการเมืองถึง 15 คน จากผู้สมัครทั้งหมด 40 คน นอกจากนั้นจะเป็นอาชีพอิสระคือผู้ประกอบการอาชีพแพทย์ ทนายความและอาชีพรับจ้าง

การที่พ่อค้าหรือนักธุรกิจของจังหวัด เชียงราย เข้าสู่การเมือง ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพค้าขายมีความจำเป็นที่ต้องติดต่อกับประชาชนทุกระดับและอาศัยอยู่ใกล้ศูนย์กลางของอำนาจระดับจังหวัด หรือติดต่อกับข้าราชการในจังหวัดจึงรู้ช่องทางแสวงหาพลังอำนาจทางการเมือง เพื่อเพิ่มความอยู่กินดีทางด้าน เศรษฐกิจหรือด้านวัตถุ รายได้ทรัพย์สินและความมั่นคงปลอดภัยทางด้าน เศรษฐกิจโดยใช้กลไกทางการเมือง (political means)¹ หนึ่งอาชีพ เกษตรกรรมโดย เกษตรกรไม่มีอำนาจต่อรองในทางการค้า ผู้ที่กำหนดราคาสินค้าพืชผล การผลิตทางการเกษตรคือบรรดาพ่อค้านักธุรกิจผู้กุมอำนาจทาง เศรษฐกิจ มีเงินหรือทรัพยากรที่เอื้ออำนวยต่อการ เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง จึงได้เปรียบกว่ากลุ่ม เกษตรกร แม้ว่าจะมีจำนวนน้อยก็ตาม

ถ้าหากจะศึกษาฐานะทาง เศรษฐกิจและวุฒิการศึกษาตลอดจนอายุของผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะพบว่า ผู้ได้รับเลือกตั้งมีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 51-60 ปี มีถึง 3 คน อายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี มี 2 คน และอายุอยู่ในช่วง 61-70 ปีมีเพียง 1 คน

ส่วนอาชีพผู้ได้รับเลือกตั้ง อาชีพค้าขายและอาชีพนักการเมืองมีจำนวน 2 คน เท่ากัน และอาชีพเกษตรกรรมกับแพทย์อย่างละ 1 คน เท่ากัน

¹

Lane, Political Life : Why and How People Get Involved in Politics, p. 102.

วุฒิการศึกษาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพบว่า ผู้มีวุฒิกศีกษาอยู่ระดับ
ป. 4 - ม. 6 มีมากที่สุดคือ 4 คน รองลงมาคือ มีวุฒิกศีกษาระดับอนุปริญญาตรี
ขึ้นไป มีจำนวน 2 คน (ดูตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 แสดงฐานะทางเศรษฐกิจและการศึกษาสังคมของ ส.ส. จังหวัด
เชียงราย ปี 2526

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
<u>อายุ</u>		
25-30 ปี	-	-
31-40 ปี	2	33.33
41-50 ปี	-	-
51-60 ปี	3	50.00
61-70 ปี	1	16.67
<u>อาชีพ</u>		
ค้าขาย	2	33.33
เกษตรกรรม(ทำไร่ทำนา)	1	16.67
แพทย์	1	16.67
นักการเมือง	2	33.33
<u>วุฒิการศึกษา</u>		
ป. 4	1	16.67
ม. 3	1	33.33
ม. 6	2	33.33
อนุปริญญาตรี (พ.ม.)	1	16.67
ปริญญาตรี	1	16.67
รวม	6	100.00

จากตารางที่ 3.4 จะพบว่าอายุของผู้ได้รับเลือกตั้งอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การปกครอง จากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มา เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย และช่วงอายุของบุคคลระดับนี้ กำลังมีประสบการณ์ขึ้นมาและประสบผลสำเร็จในด้านการประกอบอาชีพ

อาชีพและระดับการศึกษา จะพบมากคือค้าขายและวุฒิการศึกษาอยู่ระดับ ป.4 - ม. 6 ซึ่งระดับวุฒิการศึกษาเป็นระดับที่มีคนสำเร็จมากที่สุด ในจังหวัด เชียงราย มีถึงร้อยละ 60.45 ของประชาชนในจังหวัดทั้งหมด¹

ประสบการณ์ในการ เป็นนักรการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง 6 คน จะพบว่าสภาผู้แทนราษฎรเก่าที่ได้รับเลือกตั้งมาแล้วตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปมี 4 คน ผู้ได้รับเลือกตั้ง เป็นผู้แทนราษฎรใหม่เพียง 2 คน เท่านั้น ในบรรดาผู้แทนราษฎรถึง 3 คน ที่ได้รับเลือกตั้งติดต่อกันถึง 4-5 ครั้ง การมีประสบการณ์ทางการเมือง เป็นปัจจัยที่ผลักดันให้นักการเมืองของจังหวัด เชียงรายกลายเป็นนักการเมืองอาชีพในที่สุด จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี 2526 ปรากฏว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยได้รับเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ได้รับเลือกตั้งมีจำนวนถึง 4 คน ผู้ได้รับเลือกตั้งใหม่มีจำนวนเพียง 2 คน เท่านั้น ประสบการณ์ทางการเมืองจึง เป็นปัจจัยที่มีส่วนเอื้ออำนวยต่อการผลักดันให้บุคคล เข้าสู่การเมืองระดับนักรการเมือง หนึ่งประสบการณ์ทางการเมืองได้มีส่วนทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับเลือกตั้งโดยมีนัยสัมพันธ์กับการเข้าสู่การเมืองด้วย

สรุป มิติการเข้าสู่การเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากการที่ได้ศึกษามาพอสรุปคุณลักษณะของผู้ได้รับเลือกตั้งดังต่อไปนี้

1

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เชียงราย, ข้อมูลทางการศึกษาของประชาชนจังหวัด เชียงราย, 2528 (เอกสารอัดสำเนา)

1. ผู้รับเลือกตั้ง ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายหรือ เป็นนักธุรกิจและมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางสังคมสูง รองลงมาคือผู้มีอาชีพเกษตรกร มีสถานภาพทางเศรษฐกิจปานกลาง แต่มีสถานภาพสังคมสูง เป็นที่ยอมรับในหมู่ประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงราย

2. ผู้ได้รับเลือกตั้ง ส่วนใหญ่เกินกว่าครึ่ง มีประสบการณ์และทักษะในทางการเมืองมามากกว่าคือ ผู้ได้รับเลือกตั้ง จำนวน 4 คน ซึ่งเคยได้รับการเลือกตั้งมาแล้วเกินกว่า 2 ครั้ง 3 ใน 4 คน ได้รับเลือกตั้งเกินกว่า 4 ครั้ง มีผู้ได้รับเลือกตั้งเพียง 2 คนเท่านั้นที่เป็นผู้สมัครใหญ่ แต่คนทั้งสองที่ได้รับเลือกตั้งได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากนักการเมือง เก้าที่ผ่านการเลือกตั้งมาแล้วหลายครั้ง

3. วุฒិการศึกษาของผู้ได้รับเลือกตั้งอยู่ในระดับต่ำคือ ผู้ได้รับเลือกตั้งถึง 4 คน จบการศึกษาชั้น ป. 4 - ม. 6. มีเพียง 2 คนเท่านั้นที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญาตรี - ปริญญาตรี

2.2 มติการเข้าสู่การเมืองของสมาชิกสภาจังหวัด

การเข้าสู่การเมืองของสมาชิกสภาจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่น เป็น เรื่องที่น่าศึกษาและน่าสนใจอย่างยิ่งมีผู้กล่าวอยู่เสมอ การปกครองท้องถิ่น เปรียบ เสมือนโรงเรียนสอนหรือฝึกให้คน เป็นนักการเมือง กล่าวคือ บุคคลจะก้าวเข้าสู่การเมืองระดับชาติต่อไปจะต้องผ่านการเลือกตั้ง ระดับท้องถิ่นกล่าวคือจะต้องเป็นสมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาเทศบาล เพราะฉะนั้นนักการเมืองระดับท้องถิ่น จึงเป็นจุด เริ่มต้นหรือ เป็นด่านแรกในการก้าวไปสู่ความเป็นนักการเมืองระดับชาติ คือ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดทั่วประเทศเมื่อปี 2523 และปี 2528 ในปี พ.ศ. 2523 มีผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวนถึง 145 คน ในปี 2528 มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 98 คน ลดลงจากเดิม 47 คน (ดูจากตารางที่ 3.5)

ตารางที่ 3.5 การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด เมื่อปี 2523 และปี 2528

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้สมัคร	สจ. จะพึง มีได้(คน)	จำนวนผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง(คน)	จำนวนผู้ไปใช้ สิทธิเลือกตั้ง (คน)	คิดเป็น ร้อยละ	หมายเหตุ
2523	145	30	441,844	195,231	44.19	
2528	98	30	499,463	357,544	71.58	

ที่มา ปรับปรุงจากแบบรายงานผลการเลือกตั้ง แบบ 1 ของที่ทำการปกครอง
จังหวัด เชียงราย

เป็นที่น่าสังเกตว่า จำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาจังหวัด ในปี 2523 มีจำนวนถึง 145 คน ซึ่งมีจำนวนมากกว่าผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทน ในปี 2522 จำนวนถึง 108 คน (สมัคร ส.ส. ปี 2522 จำนวน 37 คน) และในปี 2528 มีจำนวนผู้สมัครสมาชิกสภาจังหวัดจำนวน 98 คน ซึ่งมากกว่าผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 58 คน) ผู้สมัครส.ส. ปี 2526 จำนวน 40 คน จากจำนวนผู้สมัครสมาชิกสภาจังหวัดมีจำนวนมากกว่าผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นเครื่องยืนยัน คำกล่าวที่ การลงเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาจังหวัด เป็นการทดสอบความนิยมของประชาชน ที่มีผู้สมัครและ เป็นการ เข้าโรงเรียนสอนการเมืองขั้นต้น เพื่อจะก้าว ไปสู่ความเป็นนักการเมืองระดับชาติและหาประสบการณ์ทางการเมือง เพิ่มพูนทักษะทางการเมืองต่อไป

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมและทางการศึกษา เป็นปัจจัยต่อการผลักดัน ให้บุคคล เข้าเป็นนักการเมืองท้องถิ่นคือ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดมากน้อย เพียงใดหรือไม่?

จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดทั่วประเทศเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2528

พบว่า อาชีพการศึกษาและอายุของผู้สมัครรับเลือกตั้ง จำนวน 98 คน ดังนี้

จากจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาจังหวัด ผู้มีอาชีพ เป็นพ่อค้า
 นักธุรกิจมีถึง 45 คน รองลงมาคือผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรรมมี 35 คน (ดูตารางที่
 3.6) .

ตารางที่ 3.6 แสดงอาชีพของผู้สมัคร ส.จ. ปี 2526

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ค้าขาย	45	45.92
เกษตรกร(ทำไร่ทำนา)	35	35.72
รับจ้าง	6	6.12
ทนายความ	6	6.12
ข้าราชการบำนาญ	5	5.10
นักหนังสือพิมพ์	1	1.02
รวมทั้งหมด	98	100.00

จากการวิจัยเกี่ยวกับอาชีพของผู้สมัครรับเลือกตั้ง สจ. พบว่า อาชีพ
 เกษตร เข้ามาสู่การเมืองใน "ระดับนักรการเมืองท้องถิ่น" มีเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้
 เพราะบทบาทของสมาชิกสภาจังหวัดรับผิดชอบภายในแต่ละเขตเลือกตั้ง (อำเภอ/
 กิ่งอำเภอ) จึงมีผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรรมลงสมัครเลือกตั้งต่ำเป็นจำนวนมาก หาก
 เปรียบเทียบกับผู้สมัคร ส.ส.ท. และ ส.ส.

อนึ่งในการสมัครรับเลือกตั้ง สจ. ไม่ต้องเสียค่าสมัครแต่ประการใด การ
 ที่ไม่ต้องเสียค่าสมัครในการสมัครรับเลือกตั้งจึงเปิดโอกาสกว้างให้แก่ผู้มีอาชีพเกษตรกรรม
 ลงสมัครรับเลือกตั้งมากเป็นพิเศษ แต่อาชีพรับจ้างได้รับเลือกตั้งเพียง 1 คน (ดูจาก

ตารางที่ 3.7)

ตารางที่ 3.7 อาชีพของสมาชิกสภาจังหวัด เชียงราย

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ค้าขาย	15	50.00
ทำนา(เกษตรกร)	6	20.00
รับจ้าง	1	3.33
ทนายความ	5	16.67
ข้าราชการบำนาญ	3	10.00
รวม	30	100.00

จากการศึกษาถึงอาชีพผู้สมัครปรากฏว่า แม้ว่าในเวลารับสมัครเลือกตั้ง จะมีเกษตรกรลงสมัครรับเลือกตั้ง 35 คน แต่ได้รับเลือกตั้งเพียง 6 คน หรือ 1 : 6 เท่านั้น

เมื่อพิจารณาจากประเด็นด้านอายุของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด ซึ่งสะท้อนถึงทักษะและประสบการณ์ พบว่า อายุของผู้สมัครได้รับเลือกตั้งจำนวน 30 คน ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งมีจำนวนถึง 11 คน ที่มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี และรองลงมาคือผู้มีอายุในช่วง 25-30 ปี และ 31-40 มีจำนวนช่วงละ 7 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้มีอายุมากขึ้นย่อมจะมีทักษะหรือประสบการณ์ทางการเมืองสูงตามไปด้วย จึงทำให้ได้รับการเลือกตั้งสูงตามไปด้วย (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 3.8)

ตารางที่ 3.8 อายุของสมาชิกสภาจังหวัดเชียงราย (สจ.) ปี 2528

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
25-30 ปี	7	23.33
31-40 ปี	7	23.33
41-50 ปี	11	36.67
51-60 ปี	2	6.67
51-70 ปี	3	10.00
รวม	30	100.00

จากตารางดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าช่วงอายุของผู้ได้รับการเลือกตั้งจำนวน 30 คน ในจำนวนนี้จะมีช่วงอายุที่ใกล้เคียงกับช่วงอายุของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 51-60 ปี บุคคลที่มีอายุอยู่ในช่วงนี้ เป็นผู้ที่มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน เป็นต้น ว่าประสบการณ์ความสำเร็จและสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ศึกษาถึงสถานภาพทางการศึกษาของผู้ได้รับเลือกตั้งจำนวน 30 คน พบว่าผู้ได้รับเลือกตั้งมีวุฒิการศึกษาระดับ ป.4 - ม.8 (ม.ศ. 5) มีจำนวนถึง 20 คน ซึ่งมีมากที่สุด รองลงมาคือระดับการศึกษาระดับ ปวส. ปริญญาตรี 10 คน (รายละเอียดดูตารางที่ 3.9)

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.9 สถานภาพทางการศึกษาของสมาชิกจังหวัด เชียงราย

วุฒิการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ป.4	2	6.67
ป.7	1	3.33
ม.2	1	3.33
ม.3	1	3.33
ม.ศ.3	1	3.33
ม.ศ.5	1	3.33
ม.6	8	26.67
ม.8	3	10.00
ป.วส.	3	10.00
ปริญญาตรี	7	25.57
รวม	30	100.0

ทักษะทางการ เมืองหรือประสบการณ์ทางการเมืองมีส่วนสำคัญในการสร้าง
 มั่นใจ และเป็นส่วนกระตุ้นให้บุคคลเข้าสู่การเมืองการศึกษา ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่
 เป็นคนเก่า 8 คน และคนใหม่ที่เข้ามา 22 คน

เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดในปี 2528 มีผู้ได้รับเลือกตั้ง จำนวน
 30 คนจากจำนวนผู้สมัครทั้งหมด 98 คน ในจำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง 30 คนนี้มีผู้เคย
 ได้รับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาจังหวัดจำนวน 8 คนและผู้ได้รับเลือกตั้งใหม่ 22 คน
 สาเหตุที่ผู้สมัครเลือกตั้งคนเก่าได้รับเลือกตั้งน้อย เนื่องจากผู้ได้รับเลือกตั้งใหม่เป็น
 คนหนุ่มไฟแรงมีความพร้อมในทางด้านเศรษฐกิจสูง

การมีความพร้อมทางด้าน เศรษฐกิจประกอบด้วยมีประสบการณ์ทางการเมือง บ้าง เล็กน้อยก็สามารถทำให้ผู้สมัครรับ เลือกตั้ง ได้รับ เลือกตั้ง ในที่สุด

สรุป มิติการ เข้าสู่การเมืองของสมาชิกสภาจังหวัดมีความแตกต่างจากสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร เพียง เล็กน้อยคือ สมาชิกสภาจังหวัดไม่จำเป็นต้องมีสถานภาพ เศรษฐกิจมั่งคั่งหรือ ร่ำรวย แต่ต้องมีสถานภาพสังคมสูง เป็นที่ยอมรับในกลุ่มที่อยู่ในเขตเลือกตั้ง (อำเภอ/ กิ่งอำเภอ) ก็อาจมีโอกาสดำเนินการ เลือกตั้ง ดังนั้นสถานภาพทาง เศรษฐกิจจึงไม่ค่อยมีนัย สำคัญต่อการ เข้าสู่การเมืองในระดับนักรการเมืองของสมาชิกสภาจังหวัดมากนัก

2.3 มิติการ เข้าสู่การเมืองของสมาชิกสภา เทศบาล

บรรดานักการเมืองของจังหวัด เชียงรายระดับต่าง ๆ ที่กล่าวมา ตั้งแต่ต้น นักการเมืองที่เป็นสมาชิกสภา เทศบาลมีขอบ เขตและพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบ น้อย และมีบทบาทอยู่ในพื้นที่จำกัด แต่ประชาชนมีความพร้อมทางด้าน เศรษฐกิจและสังคม ส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในเขต เทศบาล เมืองและมีความต้องการอยากจะมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระดับท้องถิ่นอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพื่อการฝึกหัดการเมือง เบื้องต้น

จากการเลือกตั้งสมาชิกสภา เทศบาลทั่วประเทศเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2528 ในการเลือกตั้งครั้งนั้น มีผู้ลงสมัครรับ เลือกตั้งมีจำนวนถึง 55 คน ผู้สมัครที่มีอาชีพค้า ขายมีถึง 34 คน ซึ่งมีมากที่สุด รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง 10 คน (ดูรายละเอียดจาก ตารางที่ 3.10)

ตารางที่ 3.10 อาชีพของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ในปี 2528 (55)

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ค้าขาย	34	61.82
ข้าราชการบำนาญ	6	10.91
รับจ้าง	10	18.18
นายควม	3	5.45
เกษตรกร	2	3.64
รวม	55	100.00

เมื่อพิจารณาถึงอาชีพของผู้สมัครรับเลือกตั้งพบว่า อาชีพของผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีความสัมพันธ์กับ เขตพื้นที่การปกครองกล่าวคือ เขตปกครองของ เทศบาล เป็น เขตพื้นที่ของผู้มีอาชีพค้าขายหรือประกอบอาชีพธุรกิจ เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น จำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงเป็นผู้มีอาชีพค้าขาย ซึ่งตรงกันข้าม กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาจังหวัด กล่าวคือ เขตพื้นที่การปกครองขององค์การบริหารส่วนจังหวัดส่วนใหญ่จะอยู่ใน เขตชนบทกล่าวคือ เขตพื้นที่การปกครองขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจะอยู่นอก เขตการปกครอง รูปแบบเทศบาลและสุขาภิบาล ดังนั้นผู้สมัครรับเลือกตั้ง เมื่อปี 2525 จึงมีอาชีพเกษตรกรรวม 35 คน เขตพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบของนักการเมืองแต่ละระดับน่าจะมีส่วนสัมพันธ์กันกับอาชีพผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละระดับด้วย

เพื่อจะได้ เห็นภาพหรือบรรยายากาศการ เข้าสู่การ เมืองของสมาชิกสภาเทศบาลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จะได้ศึกษาถึงภูมิหลังของผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง เมื่อปี 2528 จำนวน 18 คนว่าที่ได้รับเลือกตั้งมีอาชีพ อายุ วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์ทางการ เมืองมากน้อย แตกต่างกันอย่างไ

เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2528 มีผู้ได้รับเลือกตั้งมีอาชีพและวุฒิการศึกษา และช่วงอายุแตกต่างกัน กล่าวคืออายุที่ได้รับการเลือกตั้งมากที่สุดคือ 51-60 ปี รองลงมาคือช่วง 31-40 ปี อาชีพที่พบมากที่สุดคือ อาชีพค้าขายมีถึง 14 คน รองลงมาคืออาชีพรับจ้างมี 2 คน วุฒิการศึกษาจะพบมากที่สุดคือพวกที่จบ ป.4-ม.8 มีถึง 16 คน ปริญญาตรีมีเพียง 2 คนเท่านั้น (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 3.11)

ตารางที่ 3.11 แสดงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกเทศบาล

เมื่อ 28 กรกฎาคม 2528

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
25-30 ปี	-	-
31-40 ปี	1	5.56
41-50 ปี	6	33.33
51-60 ปี	7	38.89
61-70 ปี	4	22.22
<u>อาชีพ</u>		
ค้าขาย	14	77.78
ข้าราชการบำนาญ	1	5.56
รับจ้าง	2	11.11
นายควม	1	5.56
<u>วุฒิการศึกษา</u>		
อ่านออกเขียนได้	2	11.11
ป.4	3	16.67
ป.5	1	5.56

ตารางที่ 3.11 (ต่อ)

วุฒิการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ม.3	1	5.56
ม.4	2	11.11
ม.ศ.3	1	5.56
ม.6	4	22.22
ม.8	2	11.11
ปริญญาตรี	2	11.11
รวม	18	100.00

ทักษะทางการเมืองหรือประสบการณ์ทางการเมืองของนักการเมืองระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นต่างมีนัยสำคัญต่อการเข้ามามีส่วนในทางการเมืองอย่างยิ่ง จะเห็นได้จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมื่อปี 2528 มีสมาชิกสภาเทศบาลเก่าได้เคยรับการเลือกตั้งมาแล้ว เกินครึ่งและผู้นับไม่เคยได้รับเลือกตั้งมาก่อนได้รับเลือกตั้งไม่ถึงครึ่ง(7 คน) คน (ดูจากตารางที่ 3.12)

ตารางที่ 3.12 สถานภาพสมาชิกสภาเทศบาลที่ได้รับเลือกตั้ง

สถานภาพของ สท.	จำนวน	ร้อยละ
สมาชิกสภาเทศบาล เมือง เชียงราย เก่า	8	52.40
สมาชิกสภาเทศบาล เมือง เชียงราย ใหม่	7	47.60
รวม	18	100.00

การเข้าสู่การเมืองของประชาชนแต่ละระดับความเป็นนักการเมืองมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์ทางการเมืองและพื้นที่ของระบบการเมือง เป็นส่วนสำคัญ

ที่ผลักดันให้บุคคลแต่ละอาชีพ เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองระดับนักรการเมือง บัจจัย ทางด้าน เศรษฐกิจและสังคม เป็น เพียงบัจจัย เสริมหรือกระตุ้นให้คน เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง เท่านั้น แต่บัจจัยที่มีนัยสำคัญต่อการผลักดันให้บุคคล เข้าสู่การเมืองคือบัจจัย ด้านแรงจูงใจที่มีนัยสำคัญ

สรุป

จากการวิจัยและสัง เกตการณ์ การ เข้าสู่การเมืองระดับ "นักรการเมือง" ของประชาชนจังหวัด เชียงรายระดับต่าง ๆ พบว่านักรการเมืองระดับชาติ (สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร) และนักรการเมืองระดับท้องถิ่น (สมาชิกสภาจังหวัด, สมาชิกสภา เทศบาล) จะมีบัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการผลักดันให้นักรการเมือง เข้าสู่การเมืองแตกต่างกัน จะได้แสดงให้เห็นสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม และระดับการศึกษาของนักร เมืองซึ่ง เป็นบัจจัยที่มีส่วน เกี่ยวพันต่อการผลักดันให้บุคคล เข้าสู่การเมืองระดับนักรการเมือง บัจจัยแต่ละตัวมีความแตกต่างกันอย่างไรที่ เข้า เป็นส่วนผลักดันให้บุคคล เป็นนักร เมือง แต่ละประเภท

จากการศึกษามาตั้งแต่ต้นสามารถชี้ให้เห็นถึงบัจจัยที่แตกต่างกันของนักร เมืองแต่ละระดับ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะประกอบด้วยบัจจัยดังนี้

- ก. รูปแบบที่ 1 สถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคมสูง + ระดับการศึกษาปานกลาง + ประสบการณ์ทางการเมืองสูง = เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 4 คน
- ข. รูปแบบที่ 2 สถานภาพทางเศรษฐกิจปานกลาง + สังคมสูง การศึกษาสูง + ประสบการณ์ทางการเมืองปานกลาง = เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 2 คน

2. สมาชิกสภาจังหวัด ประกอบด้วยบัจจัยดังนี้

- ก. รูปแบบที่ 1 สถานภาพทางเศรษฐกิจสูง + สังคมสูง + ระดับ การศึกษาปานกลาง + ประสบการณ์ทางการเมืองสูง = เป็นสมาชิกสภาจังหวัด จำนวน 22 คน

ข. รูปแบบที่ 2 สถานภาพทางเศรษฐกิจปานกลาง + สถานภาพสังคมสูง + ระดับการศึกษาสูง + ประสบการณ์ทางการเมืองปานกลาง = เป็นสมาชิกสภาจังหวัด จำนวน 8 คน

3. สมาชิกสภาเทศบาล ประกอบด้วยปัจจัยดังนี้

ก. รูปแบบที่ 1 สถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคมสูง + ระดับการศึกษาสูง + ประสบการณ์ทางการเมืองสูง = สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 9 คน

ข. รูปแบบที่ 2 สถานภาพทางเศรษฐกิจปานกลางแต่สถานภาพทางสังคมสูง + ระดับการศึกษาปานกลางหรือกลางค่อนข้างสูง + ประสบการณ์ทางการเมืองเมืองปานกลางหรือกลางค่อนข้างสูง = สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 7 คน

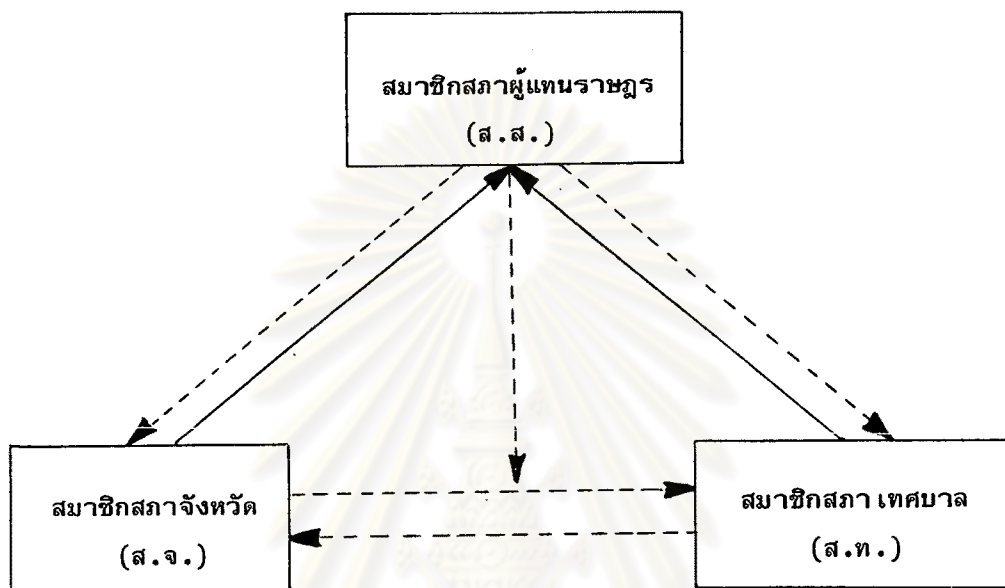
หากจะสรุปย่อรูปแบบปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการเข้ามีส่วนผลักดันทางการเมืองของนักการเมืองของจังหวัดเชียงราย จำนวน 54 คน ได้เพียง 2 รูปแบบคือ

ก. รูปแบบที่ 1 : สถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคมสูง + ระดับการศึกษาปานกลาง + ประสบการณ์ทางการเมืองสูง = สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล (สส.2 : สจ. 22. สท. 9 คน)

ข. รูปแบบที่ 2 สถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคมปานกลาง (ค่อนข้างสูง) ระดับการศึกษาสูง + ประสบการณ์ทางการเมืองปานกลาง (ค่อนข้างสูง) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร = เป็นสมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภาเทศบาล (ส.ส.2 : สจ. 8 สท. 7 คน)

จากการที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการผลักดันให้บุคคลเข้าสู่การเมืองระดับนักการเมืองประเภทและระดับต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว สามารถอธิบายตามรูปที่ 3.1

รูปที่ 3.1 วงจรการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภา
จังหวัดและสมาชิกสภาเทศบาล

จากการที่ได้แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่มีนัยสำคัญที่ไปกระตุ้นหรือผลักดันให้บุคคล เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองระดับต่าง ๆ ดังที่ได้แสดงให้เห็นรูปธรรมตามรูปแบบต่าง ๆ แล้ว แต่มีประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งคือ ถ้าหากผู้สมัครแต่ละระดับต้องการจะเข้าไปสมัคร เป็นนักการเมืองต่างระดับได้หรือไม่ ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ

จากการสังเกตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี 2522 เลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดเมื่อปี 2523 เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมื่อปี 2523 เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งเมื่อปี 2526 เลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภาเทศบาลเมื่อปี 2528 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งครั้งล่าสุด พบว่า สจ. และ สท. ที่ไปสมัครรับเลือกตั้งเป็นสส. เมื่อไม่ได้รับเลือกตั้งแล้วก็จะกลับมาสมัครรับเลือกตั้ง สจ. หรือ สท. แล้วแต่กรณี ทั้งนี้อาจจะเปลี่ยนแปลงสถานะไปมาระหว่างการสมัคร สจ. หรือ สท. เป็นได้ (ดูจากรูปที่ 3.1)